

МІЖНАРОДНА АКАДЕМІЯ ЕКОЛОГІЇ ТА МЕДИЦИНИ

Кафедра медико-фундаментальних дисциплін

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«АНАТОМІЯ ЛЮДИНИ»

для підготовки здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня

РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ Другий (магістерський) рівень

СТУПІНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ Магістр

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ 22 Охорона здоров'я

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 221 Стоматологія

КУРС 1

Київ 2025

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Анатомія людини
Викладач (-і)	Вовк О.Ю.
Контактний телефон викладача	
Е-mail викладача	
Формат дисципліни	Нормативна
Обсяг дисципліни	60 год. ЛК; 180 год. ПЗ; 120 год. СР
Посилання на сайт дистанційного навчання	
Консультації	
2. Анотація до курсу	
<p>Дисципліна «Анатомія людини» є фундаментальною базовою медико-біологічною наукою, яка вивчає форму, будову, топографію та розвиток органів і систем організму людини у зв'язку з їхніми функціями. Для майбутнього лікаря-стоматолога ця дисципліна має особливе значення, оскільки забезпечує морфологічне підґрунтя для розуміння клінічних дисциплін, діагностики та проведення лікувальних втручань у щелепно-лицевій ділянці.</p> <p>Метою вивчення курсу є формування у студентів цілісного уявлення про будову тіла людини, особливості анатомічних структур голови, шиї, ротової порожнини та їх функціональні взаємозв'язки, що створює основу для клінічного мислення й професійних навичок лікаря-стоматолога.</p> <p>У процесі навчання студенти ознайомлюються з:</p> <ul style="list-style-type: none"> • анатомічною термінологією та методами анатомічного дослідження; • макро- та мікроскопічною будовою органів і систем; • топографією судинно-нервових утворень; • віковими, індивідуальними й статевими особливостями органів; • клінічною анатомією голови, шиї та органів ротової порожнини. <p>Особлива увага приділяється анатомії черепа, м'язів обличчя, судин та нервів голови і шиї, а також топографії структур, що мають практичне значення у стоматології. Курс передбачає використання сучасних методів візуалізації — анатомічних препаратів, 3D-моделей, електронних атласів і клінічних випадків.</p> <p>Після завершення курсу студент повинен володіти знаннями про будову тіла людини, уміти орієнтуватися в анатомічних утвореннях голови і шиї, визначати топографічні орієнтири та застосовувати анатомічні знання при плануванні і виконанні стоматологічних маніпуляцій.</p> <p>Таким чином, дисципліна «Анатомія людини» формує морфологічну основу професійної підготовки стоматолога, забезпечує міждисциплінарну інтеграцію з фізіологією, гістологією, хірургією та клінічними стоматологічними предметами, створюючи базу для подальшої клінічної освіти.</p>	
3. Мета та завдання курсу	
<p>Метою викладання дисципліни «Анатомія людини» є формування у студентів знань про будову тіла людини, його органів, систем та апаратів, з урахуванням особливостей будови органів голови, шиї та ротової порожнини, необхідних для розуміння клінічної анатомії і подальшої професійної діяльності лікаря-стоматолога.</p>	
4. Результати навчання (компетентності)	
<ul style="list-style-type: none"> ■ Вивчити будову органів, систем і апаратів тіла людини на макро- та мікрорівнях. ■ Засвоїти топографію анатомічних утворень і просторові взаємовідношення структур. ■ Ознайомитись із варіантною анатомією та віковими особливостями органів. ■ Сформувати уявлення про анатомічну основу клінічних і стоматологічних маніпуляцій. ■ Навчитися користуватися анатомічною термінологією (латинською і українською). 	

5. Організація навчання курсу

Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	60
Практичні заняття	180 годин
Самостійна робота	120 годин

Ознаки курсу

Семестр I-II	Спеціальність «Стоматологія»	Семестр I-II	Спеціальність «Стоматологія»

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ

№	Тема лекції	Кільк. годин
1	Вступ до анатомії людини. Загальні поняття, методи дослідження, анатомічна термінологія.	2
2	Кісткова система. Загальні принципи будови кісток, з'єднання кісток.	2
3	Череп: будова, відділи, вікові та статеві особливості	4
4	Хребет і грудна клітка. Будова, функції, клінічне значення	2
5	М'язова система. Будова м'язів, фасції, механізм скорочення, класифікація.	2
6	М'язи голови та шиї. Анатомо-функціональні особливості для стоматолога	4
7	Система органів травлення. Порожнина рота, язик, слинні залози	4
8	Серцево-судинна система: серце, судини, кола кровообігу.	4
9	Лімфатична система, лімфатичні вузли голови та шиї.	2
10	Дихальна система. Верхні дихальні шляхи, ніс, глотка, гортань	2
11	сечостатева система: нирки, сечові шляхи, статеві органи	2
12	Нервова система: центральна і периферична частини	4
13	Черепні нерви. Особливості іннервації органів ротової порожнини	4
14	Органи чуття. Будова органів зору, слуху, смаку	2
15	Топографічна анатомія голови і шиї. Клінічне значення для стоматолога	4
16	Узагальнююча лекція. Системний огляд і практичне значення анатомії.	2
	ВСЬОГО	60

ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ

№	Тема практичного заняття	Кільк. годин
1	Орієнтація на тілі людини. Площини, осі, анатомічна термінологія	2
2	Кістки тулуба: хребет, грудна клітка	4
3	Кістки верхніх і нижніх кінцівок.	4
4	Череп: лицьовий і мозковий відділи	6
5	З'єднання кісток черепа. Тім'ячка, шви, вікові особливості	4
6	М'язи тулуба та кінцівок	4
7	М'язи голови (жувальні, мимічні)	6
8	М'язи шиї, фасції, трикутники шиї.	4
9	Органи грудної порожнини. Серце, легені, середостіння.	6
10	Органи черевної порожнини, очеревина, її утворення	6
11	Порожнина рота: будова, слизова оболонка, зуби, язик, слинні залози.	8
12	Сечостатева система: топографія органів.	4
13	Центральна нервова система: головний мозок (півкулі, стовбур, мозочок)	6
14	Спинний мозок, провідні шляхи, рефлекторна діяльність	4
15	Черепні нерви, їх топографія	6

16	Вегетативна нервова система.	4
17	Органи чуття. Анатомічні структури ока, вуха, язика, носа	4
18	Топографічна анатомія голови, шиї, судинно-нервові пучки.	4
19	Повторення: орієнтири для хірургічних і стоматологічних маніпуляцій	4
20	Підсумкове практичне заняття (заліковий модуль)	4
ВСЬОГО		180

Самостійна робота студентів (120 годин)

- Опрацювання конспектів лекцій і атласів.
- Підготовка до практичних занять (повторення кісток, м'язів, нервів, судин).
- Вивчення анатомічних структур на муляжах, таблицях, в електронних атласах.
- Виконання індивідуальних навчальних завдань, рефератів, тестів.

6. Система оцінювання курсу

Загальна система оцінювання курсу	<p>Поточний контроль здійснюється на основі контролю теоретичних знань, навичок і вмінь на практичних заняттях. Самостійна робота студента оцінюється на практичних заняттях і є складовою підсумкової оцінки студента. Поточний контроль здійснюється під час проведення навчальних занять і має на меті перевірку засвоєння студентами навчального матеріалу. Формами поточного контролю є:</p> <p>а) тестові завдання з вибором однієї правильної відповіді, з визначенням правильної послідовності дій, з визначенням відповідності;</p> <p>б) індивідуальне усне опитування, співбесіда;</p> <p>в) виконання практичних вправ з латинської граматики;</p> <p>д) контроль практичних навичок;</p> <p>е) засвоєння крилатих латинських висловів, зокрема таких, що стосуються діяльності працівника охорони здоров'я та загалом медицини.</p> <p>Оцінки у національній шкалі («відмінно» – 5, «добре» – 4, «задовільно» – 3, «незадовільно» – 2), отримані студентами, виставляються у журналах обліку відвідування та успішності академічної групи.</p> <p>Підсумковий контроль успішності навчання проводиться у вигляді диференційованого заліку (письмово).</p> <p><i>Для дисциплін, формою підсумкового контролю яких є залік:</i></p> <p><i>Оцінювання поточної навчальної діяльності.</i> Під час оцінювання засвоєння кожної теми за поточну навчальну діяльність студенту виставляються оцінки за чотирибальною (традиційною) шкалою оцінювання. При цьому враховуються усі види робіт, передбачені програмою дисципліни. Студент повинен отримати оцінку з кожної теми (на кожному занятті з практичної підготовки). Виставлені за традиційною шкалою оцінки конвертуються у бали. Підсумкова оцінка за поточну навчальну діяльність визнається як середнє арифметичне (сума оцінок за кожне заняття ділиться на кількість занять у семестрі) та переводиться у бали за Таблицею 1.</p> <p style="text-align: center;">Таблиця 1. Перерахунок середньої оцінки за поточну діяльність у багатобальну шкалу (для дисциплін, що завершуються заліком)</p> <table border="1" style="width: 100%; text-align: center;"> <thead> <tr> <th>4-бальн а шкала</th> <th>200- бальна шкала</th> <th>4-бальн а шкала</th> <th>200- бальна шкала</th> <th>4-бальн а шкала</th> <th>200- бальна шкала</th> <th>4-бальн а шкала</th> <th>200- бальна шкала</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>5</td><td>200</td><td>4,47</td><td>179</td><td>3,94</td><td>158</td><td>3,42</td><td>137</td></tr> <tr><td>4,97</td><td>199</td><td>4,45</td><td>178</td><td>3,92</td><td>157</td><td>3,4</td><td>136</td></tr> <tr><td>4,95</td><td>198</td><td>4,42</td><td>177</td><td>3,89</td><td>156</td><td>3,37</td><td>135</td></tr> <tr><td>4,92</td><td>197</td><td>4,4</td><td>176</td><td>3,87</td><td>155</td><td>3,35</td><td>134</td></tr> <tr><td>4,9</td><td>196</td><td>4,37</td><td>175</td><td>3,84</td><td>154</td><td>3,32</td><td>133</td></tr> <tr><td>4,87</td><td>195</td><td>4,35</td><td>174</td><td>3,82</td><td>153</td><td>3,3</td><td>132</td></tr> <tr><td>4,85</td><td>194</td><td>4,32</td><td>173</td><td>3,79</td><td>152</td><td>3,27</td><td>131</td></tr> <tr><td>4,82</td><td>193</td><td>4,3</td><td>172</td><td>3,77</td><td>151</td><td>3,25</td><td>130</td></tr> <tr><td>4,8</td><td>192</td><td>4,27</td><td>171</td><td>3,74</td><td>150</td><td>3,22</td><td>129</td></tr> <tr><td>4,77</td><td>191</td><td>4,24</td><td>170</td><td>3,72</td><td>149</td><td>3,2</td><td>128</td></tr> <tr><td>4,75</td><td>190</td><td>4,22</td><td>169</td><td>3,7</td><td>148</td><td>3,17</td><td>127</td></tr> </tbody> </table>	4-бальн а шкала	200- бальна шкала	4-бальн а шкала	200- бальна шкала	4-бальн а шкала	200- бальна шкала	4-бальн а шкала	200- бальна шкала	5	200	4,47	179	3,94	158	3,42	137	4,97	199	4,45	178	3,92	157	3,4	136	4,95	198	4,42	177	3,89	156	3,37	135	4,92	197	4,4	176	3,87	155	3,35	134	4,9	196	4,37	175	3,84	154	3,32	133	4,87	195	4,35	174	3,82	153	3,3	132	4,85	194	4,32	173	3,79	152	3,27	131	4,82	193	4,3	172	3,77	151	3,25	130	4,8	192	4,27	171	3,74	150	3,22	129	4,77	191	4,24	170	3,72	149	3,2	128	4,75	190	4,22	169	3,7	148	3,17	127
4-бальн а шкала	200- бальна шкала	4-бальн а шкала	200- бальна шкала	4-бальн а шкала	200- бальна шкала	4-бальн а шкала	200- бальна шкала																																																																																										
5	200	4,47	179	3,94	158	3,42	137																																																																																										
4,97	199	4,45	178	3,92	157	3,4	136																																																																																										
4,95	198	4,42	177	3,89	156	3,37	135																																																																																										
4,92	197	4,4	176	3,87	155	3,35	134																																																																																										
4,9	196	4,37	175	3,84	154	3,32	133																																																																																										
4,87	195	4,35	174	3,82	153	3,3	132																																																																																										
4,85	194	4,32	173	3,79	152	3,27	131																																																																																										
4,82	193	4,3	172	3,77	151	3,25	130																																																																																										
4,8	192	4,27	171	3,74	150	3,22	129																																																																																										
4,77	191	4,24	170	3,72	149	3,2	128																																																																																										
4,75	190	4,22	169	3,7	148	3,17	127																																																																																										

4,72	189	4,19	168	3,67	147	3,15	126
4,7	188	4,17	167	3,65	146	3,12	125
4,67	187	4,14	166	3,62	145	3,1	124
4,65	186	4,12	165	3,6	144	3,07	123
4,62	185	4,09	164	3,57	143	3,05	122
4,6	184	4,07	163	3,55	142	3,02	121
4,57	183	4,04	162	3,52	141	3	120
4,55	182	4,02	161	3,5	140	Менше 3	Недос-т атньо
4,52	181	3,99	160	3,47	139		
4,5	180	3,97	159	3,45	138		

Максимальна кількість балів, яку може набрати студент за поточну навчальну діяльність для допуску до ПК становить 120 балів.

Мінімальна кількість балів, яку повинен набрати студент за поточну навчальну діяльність для допуску до екзамену становить 72 бали. Розрахунок кількості балів проводиться на підставі отриманих студентом оцінок за традиційною (національною) шкалою під час вивчення дисципліни впродовж семестру, шляхом обчислення середнього арифметичного (СА), округленого до двох знаків після коми.

Оцінювання самотійної роботи студентів. Самостійна робота студентів, яка передбачена темою заняття поряд із аудиторною роботою, оцінюється під час поточного контролю теми на відповідному занятті. Засвоєння тем, які виносяться лише на самотійну роботу, перевіряється під час підсумкового Роздільного контролю.

Таблиця 2. Перерахунок середньої оцінки за поточну діяльність у багатобальну шкалу (для дисциплін, що завершуються іспитом (диференційованим заліком))

4-баль на шкала	120-баль на шкала	4-баль на шкала	120-бальна шкала	4-баль на шкала	120-бальна шкала	4-баль на шкала	120-бальна шкала
5	120	4,45	107	3,91	94	3,37	81
4,95	119	4,41	106	3,87	93	3,33	80
4,91	118	4,37	105	3,83	92	3,29	79
4,87	117	4,33	104	3,79	91	3,25	78
4,83	116	4,29	103	3,74	90	3,2	77
4,79	115	4,25	102	3,7	89	3,16	76
4,75	114	4,2	101	3,66	88	3,12	75
4,7	113	4,16	100	3,62	87	3,08	74
4,66	112	4,12	99	3,58	86	3,04	73
4,62	111	4,08	98	3,54	85	3	72
4,58	110	4,04	97	3,49	84	Менше 3	Недостатньо
4,54	109	3,99	96	3,45	83		
4,5	108	3,95	95	3,41	82		

Максимальна кількість балів, яку може набрати студент під час підсумкового контролю засвоєння студентом знань, становить 80 балів.

Таблиця 3. Шкала оцінювання диференційованого (іспиту) заліку:

Національна шкала	Бальна шкала
«5»	70-80
«4»	60-69
«3»	50-59

Оцінювання підсумкового контролю вважається зарахованим, якщо студент набрав не менше 60% від максимальної суми балів (для 200-бальної шкали – не менше 50 балів).

Кінцева кількість балів, яку студент набрав з дисципліни визначається як сума балів за поточну навчальну діяльність (Таблиця 2) та за підсумковий контроль (диференційований залік, іспит) (Таблиця 3).

Аудиторна робота			
Змістовий розділ 1		Змістовий розділ 2	
	сума		
Контрольна робота	2 -5	Контрольна робота	2 -5
Тест	2 -5	Тест	2 -5
Робота на парах	2 - 5	Робота на парах	2 - 5
	72 - 120		72 - 120
Умови допуску до підсумкового контролю	<p>До диференційованого заліку допускаються студенти, які повністю виконали програму дисципліни: відвідали усі передбачені навчальною програмою з дисципліни аудиторні навчальні заняття, не мають академічної заборгованості; опрацювали всі граматичні питання теоретичного курсу, виконали практичні завдання і отримали не менше за 72 бали за поточну навчальну діяльність (мають оцінку на кожному занятті з практичної підготовки і середній бал за поточну навчальну діяльність не менше 3,0).</p>		
7. Політика курсу			
<p>Організація навчального процесу здійснюється із застосуванням Європейської кредитно-трансферної системи (ЄКТС) оцінювання успішності студентів. Зараховуються бали, набрані при поточному опитуванні, самостійній роботі та бали підсумкового контролю. При цьому обов'язково враховується присутність студента на заняттях та його активність під час практичних робіт. Недопустимо: пропуски та запізнення на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття (крім випадків, передбачених навчальним планом та методичними рекомендаціями викладача); списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання, наявність незадовільних оцінок за 50% і більше зданого теоретичного і практичного матеріалу.</p>			
8. Рекомендована література			
<ol style="list-style-type: none"> 1. Черкасов В.Г., Черкасов Г.В. <i>Анатомія людини</i>. — Київ: ВСВ «Медицина», 2020. 2. <i>Анатомічний атлас Netter, Sobotta або Синельникова</i> 3. Методичні рекомендації кафедри анатомії вашого університету 4. Netter F. H. <i>Atlas of Human Anatomy</i>. — Elsevier, 2023 <p>Sobotta J. <i>Atlas of Human Anatomy</i>. — Elsevier, 2022.</p> <p>Додаткова:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Гоголь М.Г., Ткачук В.М. <i>Топографічна анатомія і оперативна хірургія</i>. — Київ: Медицина, 2019. 2. Standring S. <i>Gray's Anatomy: The Anatomical Basis of Clinical Practice</i>. — 43rd ed., Elsevier, 2023. 3. Moore K.L., Dalley A.F., Agur A.M. <i>Clinically Oriented Anatomy</i>. — 9th ed., Wolters Kluwer, 2023. 			